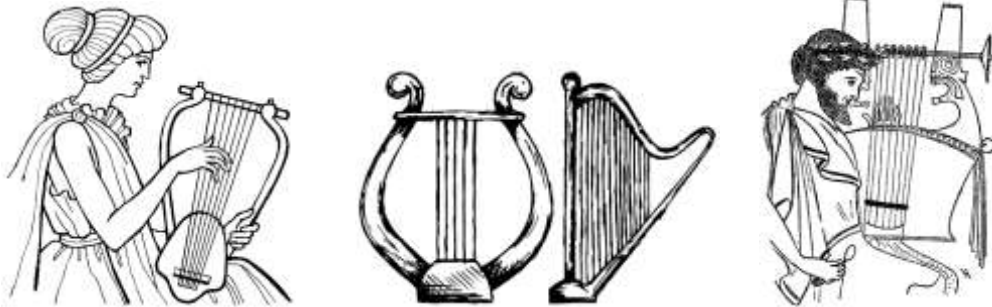

TEMAT: MISTRZOWIE EOLSKIEJ LUTNI SAFONA, TYRTAJOS

opracowała: Violetta Dudziak

1. Muzyczny rodowód poezji.

- ❖ Epoka liryki przypada w Grecji na VII/VI w. p.n.e.; nastąpił gwałtowny rozwój gatunków lirycznych.
- ❖ *Arystoteles* wyróżnił poezję narracyjną i dramatyczną, zaś lirykę zaliczył do muzyki (wyodrębnił monodie – pieśni solowe i pieśni chóralne).
- ❖ Pierwotnie nie używano pojęcia liryka na określenie jednego z trzech rodzajów literackich, a jedynie stosowano pojęcie „*lyrikós*” na określenie poety grającego na lirze.
- ❖ Melika (z *gr. Melikós* – dotyczący śpiewu, fraza, śpiew, pieśń meliczna, czyli o charakterze muzycznym) – jeden ze składników melodii.

2. Rodzaje instrumentów:

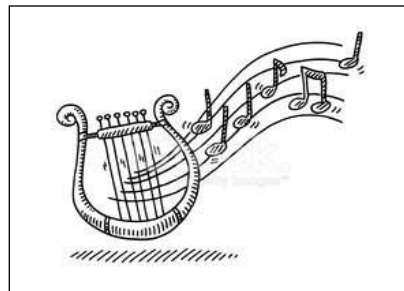
- ❖ *Harfa eolska* (*grecka lutnia*) lub *harfa Eola* – instrument muzyczny składający się z prostokątnego pudła rezonansowego, ustawianego na wolnym powietrzu głównie w ogrodach lub parkach. Składał się z pionowo rozpiętych na nim jelitowych strunach, pobudzanych przez wiatr do wydawania delikatnych dźwięków. Znana od czasów starożytnych. Jej nazwa nawiązuje do Eola, mitologicznego boga wiatrów (biblijny król Dawid śpiewał psalmy, akompaniując na harfie).
- ❖ *Lira* (*gr. lyra*) – instrument strunowy wywodzący się ze starożytnej Grecji. Ma wąską, czworoboczny rezonator, z którego wychodzą dwa łukowate ramiona połączone poprzeczką. Zaopatrzony w 4 do 10 strun. Początkowo pudło rezonansowe wykonane było ze skorupy żółwia. Lira była jednym z atrybutów *Apollina*; za największego śpiewaka uważany był *Orfeusz*, muzyk i poeta grecki. Wtórował on swej pieśni grą na *lirze lub kitarze*.

3. Gatunki poezji melicznej.

- ❖ Związane są one z okolicznościami powstania lub sytuacją wykonania.
- ❖ Pieśni towarzyszyły różnym zajęciom: pomagały w pracy (przy studni, przy mieleniu ziarna, tłoczeniu wina), służyły zabawie (biesiady, wesela), stanowiły ważny element uroczystości rytualnych (pogrzeby).

❖ Gatunki:

Hymn – pieśń pochwalna
Pean – pieśń na cześć Apollina
Dytyramb – pieśń na cześć Dionizosa
Skolion – pieśń biesiadna
Erotikon – pieśń miłosna
Epithalamion – pieśń weselna
Tren – pieśń żałobna
Epinikion – pieśń z okazji igrzysk sportowych

4. SAFONA – X MUZA

SŁOWA KLUCZE:

- ❖ strofa saficka (11,11,11,5)
- ❖ *liryka intymna*
- ❖ poetka miłości
- ❖ *erotyki*
- ❖ miłość jako gwałtowna siła
- ❖ zazdrość, tęsknota, sława poetycka, zauroczenie, cierpienie
- ❖ miłość – najwyższą wartością

5. TYRTAJOS (TYRTEUSZ)

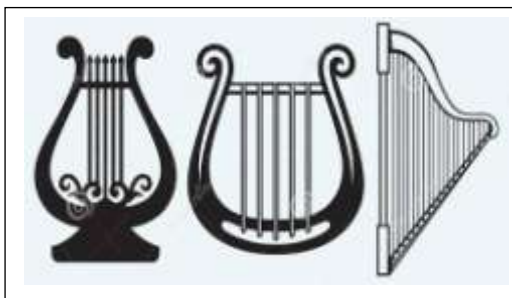
POETA – BOJOWNIK

SŁOWA KLUCZE:

- ❖ *poeta – bojownik*
- ❖ elegie patriotyczne
- ❖ *poezja tyrtejska*
- ❖ *tyrteizm*
- ❖ agitacja
- ❖ poezja kształtuje umysły, postawy obywatelskie
- ❖ ojczyzna – najwyższą wartością
- ❖ gotowość oddania życia za ojczyznę

6. STAROŻYTNI LIRYCY GRECCY

- ❖ **ANAKREONT** – piewca wina, miłości, zabawy, uczty, życia dworskiego (*anacreontyk*)
- ❖ **SYMONIDES** – piewca władców i ważnych uroczystości dworskich
- ❖ **EZOP** – najślynniejszy bajkopisarz; twórca gatunku *bajki i języka ezopowego* (treści wyrażone w sposób utajony, pośredni, zawoalowany)
- ❖ **TEOKRYT** – twórca *sielanki*; jego utwory ukazywały realistyczne